

УДК 82.0.161.2:655.41 І.Франко: 821.161.2"18"(092)Ю.Федькович
ББК Ш5(4УКР)5-4/5Ю5-4/5Ю.Федькович+Ч617.1(4УКР)5-8 І.Франко

ІВАН ФРАНКО – ВИДАВЕЦЬ ТВОРІВ ЮРІЯ ОСИПА ФЕДЬКОВИЧА

Богдан ЯКИМОВИЧ

*Львівський національний університет імені Івана Франка, Наукова бібліотека,
вул. Драгоманова, 5, м. Львів, 79601, Україна, тел. (0322) 75-60-01*

У статті детально розглядається підготовка до друку першого повного і критичного Зібрання творів Ю. Федьковича, що побачило світ у 4 томах 7 книгах між 1902 – 1918 рр. Попри те, що до виходу в світ його готували І. Франко, О. Колесса та О. Маковей, ініціатором і натхненником цього унікального проєкту був І. Франко. На підставі архівних документів з'ясовано накладки та вартість кожного тому, показано велику редакторську роботу, яку провели упорядники, а також досліджено львівський період життя Ю. Федьковича й встановлено адресу його мешкання у Львові в 1872 – 1873 рр.

Ключові слова: І. Франко, Ю. Федькович, М. Драгоманов, О. Колесса, О. Маковей, видавничі справа, Галичина, Буковина.

Видавничі справа займає особливе місце в національно-культурному русі, бо покликана впливати на рівень освіти, національної свідомості, є важливою складовою життя суспільства. Несприятливі політичні обставини, зокрема поділ етнічних територій між двома імперіями – Російською і Австрійською – привели до того, що українці, один з найчисленніших народів світу, у політиці, економіці та культурі в ХІХ, а й згодом і в ХХ ст., відігравали маргінальну роль¹. З цим твердженням можна й посперечатися, але треба визнати рацію, що досягнення українців в економіці та політиці за умов бездержавності були справді мізерні. Натомість і в ХІХ, і в ХХ ст. українська культура має значні здобутки та видатні імена: в літературі – Т. Шевченко, І. Франко, Леся Українка, М. Коцюбинський, В. Стефаник, Ю. Федькович, Ольга Кобилянська та інші; в розвитку філософської думки – М. Драгоманов, І. Франко, В. Липинський; в образотворчому мистецтві – Т. Шевченко, М. Мурашко, О. Новаківський, О. Архипенко; в кіномистецтві – О. Довженко, С. Параджанов, І. Миколайчук; у мовознавстві – О. Потебня, Ю. Шевельов; в історіографії – М. Грушевський, І. Крип'якевич, С. Томашівський, Я. Ісаєвич, Я. Дашкевич, М. Брайчевський. Інша річ, що з цими іменами цивілізований світ до цього часу мало ознайомлений.

Мав рацію Андрій Чайковський, коли сказав 1929 р.: “Любіть Україну, любіть своє, хоч воно не дорівнює чужому... Не міряйте свого рідного французьким метром, а оцінюйте його висоту своїм рідним ліктем, подумайте про те, що коли б ті великі народи, після яких дехто нашу культуру оцінює, жили серед таких злиднів, як ми, то хтозна, чи їхня література дорівнювала б сьогоднішній нашій”².

¹ *Кантелер А.* Національний рух українців у Росії та Галичині: Спроба порівняння // Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. – Київ, 1992. – Вип. 1. – С. 104.

² Андрій Чайковський. Спогади. Листи. Дослідження: У 3-х т. / Упоряд. Б.З. Якимовича за уч. З. Т. Грень та О. В. Седяра. – Львів, 2002. – Т. 1. – С. 5.

На час зеніту наукової, громадської, видавничої діяльності Івана Франка, що припадає на злам 80-х – 90-х років, Юрій Федькович уже став класиком української літератури. Суперечливий як письменник і особистість, він усе своє життя до глибини душі був закоханий у рідні Карпати, полишивши по собі цінну спадщину для майбутніх поколінь. До речі, звернення Івана Драча щодо української мови, до діячів “Руської Трійці” – Я. Головацького, М. Шашкевича та І. Вагилевича:

*Не онімечили святої,
не спольщили, ачей могли б³, –*

повністю стосується і діяльності Ю. Федьковича на ниві рідної культури.

Львівська сторінка в житті Буковинського Соловія, хоч і не довга хронологічно, посідає в його біографії особливе місце. Доля тісно пов’язала поета зі Львівщиною. Його батько, Адальберт (1809–1876), походив з української ходоцької шляхти з села Гордині на Самбірщині. Родове прізвище Адальберта було Гординський зі шляхетським додатком “де Федькович”. Додаток цей залишив за собою Юрій Осип, ставши відомим українським письменником.

У Львові, на шпальтах часопису “Слово”, яке редагував Богдан Дідицький, 1861 р. побачила світ низка поезій Ю. Федьковича⁴, а в 1862 р. вийшла перша збірка “Поезії Іосифа Федьковича”, яку видав той же Б. Дідицький⁵. Саме це видання й принесло славу авторові. “Його пісні, – писав І. Франко, – поміщені в тій книжці, розійшлися по всій Галичині, їх співали гімназіяльні ученики і міщани, вже в 1867 році я чув деякі в Дрогобичі. Інші держаться досі по різних полках в устах вояків”⁶.

І. Франко відзначив, “що Дідицький видав Ф[едькови]чеві поезії як на той час дуже старанно і бережно. Друкарських помилок мало; незважаючи на ніби етимологічний правопис, заховано діалектні відтінки мови, починаючи від пам’ятного “взели” зараз у першій рядку першої поезії. І коли дехто пізніше висловлював (усно) сумніви, чи Дідицький не робив самовільні зміни і поправки в Федьковичевім тексті, то ці сумніви тепер треба вважати зовсім безпідставними”⁷. І. Франко твердить, що редакції повного видання творів Федьковича вдалося здобути його автографи, а зіставлення їх з друкованим текстом Дідицького показує, що той справді дуже совісно дотримувався оригіналу. Вказавши, що збірка Ю. Федьковича “друкувалася восени 1861 р.”⁸, І. Франко засвідчує точну дату виходу у світ творів Буковинця, важливу для історії української видавничої справи.

Однак дуже скоро Федькович зрозумів, як каже Франко, “що він попав не у свою компанію” і від березня 1862 р. його твори з’являються вже тільки в народовських виданнях: спершу в “Вечерницях”, далі в “Меті”, “Ниві”, “Правді”, “Руській хаті”. Тільки пізніше, 1879 р., він дає “деякі свої поезії до москвофільського “Родимого

³ Драч І. Шашкевичу // *Його ж.* Вибране. – Київ, 1999. – С. 283.

⁴ Слово. – 1861. – 15(27) липн., № 48. – С. 271–272; 16(28) вересн., № 66. – С. 348; 15(27) листоп., № 83. – С. 414; 18(30) листоп., № 84. – С. 417–418; 26 листоп. (7 груд.), № 86. – С. 426; 30 листоп. (11 груд.), № 87. – С. 431.

⁵ Федькович О. Поезія Іосифа Федьковича. Часть первая. – Львов, Типомъ Института Ставропігійського, 1862. – XVI + 148 с.

⁶ Франко І. Перше повне видання творів Федьковича // *Його ж.* Зібр. творів: У 50-ти т. – Київ, 1982. – Т. 33. – С. 122.

⁷ Там само. – С. 123.

⁸ Там само.

листка” в Чернівцях, та заробивши тут сумний досвід, відступає від цього видання, щоб відтоді аж до кінця життя вірно стояти під давнім стягом народного напрямку⁹.

У Львові побачила світ і більшість подальших збірок Ю. Федьковича. Знаменно, що в одній з перших антологій української поезії, виданій 1881 р. під назвою “Антологія руська”¹⁰, куди увійшли тексти 42 поетів, Ю. Федькович займає друге місце після Т. Шевченка. В антології опубліковано 11 віршів Шевченка і 7 – Федьковича. У знаменитій книжці ХХ ст. – антології “Акорди”¹¹, яку видав І. Франко 1903 р., вмістивши твори 87 українських поетів, буковинський поет представлений 12 поезіями – “Брат та сестра”, “Пречиста Діво!”, “Дезертир”, “Рекрут”, “Вулиця”, “Гуляли”, “Йому й її”, “Рожа”, “Мій сердак”, “До ліри”, “Де доля?”, “Я не учився”. При тому упорядник подав своїх 16 поезій, а Лесі Українки – 10. Отже, Ю. Федькович, за переконанням І. Франка, належить до найвидатніших українських поетів пошевченківської доби. Решта авторів і в “Антології руській”, і в “Акордах” представлена меншою кількістю творів.

Вершиною визнання творчості Ю. Федьковича стало його перше критичне видання творів “Писання Осипа Юрія Федьковича” у 4-х томах 7-ми книгах (1902–1918), яке готували до друку І. Франко – ініціатор задуму та неформальний керівник усього проєкту, а також О. Колесса та О. Маковей. На цьому виданні ґрунтувалися усі подальші збірки буковинського поета, що з’являються друком до наших днів.

Попри різницю у віці – Франко був молодший від Буковинця на 22 роки (Федькович народився 1834 р., Франко – 1856 р.) – є щось спільне в біографії як визначних представників української літератури. Насамперед – це винятковість таланту обох, Ю. Федьковича та І. Франка. Спільним є також зв’язок зі Львовом, де Федькович прожив неповних два роки, а Франко усе своє свідоме життя, від 1875 по 1916 р. Львівська сторінка життя Ю. Федьковича є цікава і маловідома. Враховуючи те, що І. Франко в 1872–1873 рр. (львівський період в житті Ю. Федьковича) навчався в Дрогобицькій гімназії, він, цікавлячись усіма літературними новинками, очевидно, був ознайомлений зі збіркою “Поезій Іосифа Федьковича”, читав у бібліотеці свого вчителя І. Верхратського галицькі часописи “Вечерниці”, “Мета”, “Нива”, “Правда”, “Руська хата” – про це маємо дотичні докази у спогадах К. Бандрівського¹², в есеї Р. Горака та Я. Гнатєва¹³. Про те, що І. Франко знав твори буковинського поета ще в 1867 р., бачимо з цитованої вище статті “Перше повне видання творів Федьковича”¹⁴, та “Нарис історії українсько-руської літератури до 1890 р.”¹⁵

До Львова Ю. Федькович вибирається 1872 р. на запрошення львівського товариства “Просвіта”, почесним членом якого він був обраний рік перед тим після перебування в рідному селі.

⁹ Франко І. Перше повне видання творів... – Т. 33. – С. 123–124.

¹⁰ Антологія руська: Збірник найзнаменитіших творів руських поетів. – У Львові. Видане Товариства академічного “Дружний Лихвар”. З друкарні Товариства імені Шевченка, 1881. – С. 16.

¹¹ Акорди: Антологія української лірики від смерті Шевченка / Уложив Іван Франко. З ілюстраціями Юліана Панькевича. – Львів, 1903. Детальніше про цю книжку див.: Якимович Б. Антологія “Акорди”: Шедевр українського книговидання ХХ ст. // Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність: Збірник наук. праць. Ювілейний збірник на пошану чл.-кор. НАН України Миколи Ільницького / НАН України; Інститут українознавства ім. І. Крип’якевича. – Львів, 2004. – Вип. 12. – С. 353–373.

¹² Бандрівський К. Спогади про Франка-школяра // Спогади про Івана Франка / Упоряд., вступ. ст. і прим. М. І. Гнатюка. – Львів: Каменяр, 1997. – С. 51–52.

¹³ Горак Р., Гнатєв Я. Іван Франко. Кн. 3. Гімназія. – Львів, 2002. – С. 178–179.

¹⁴ Франко І. Зібр. творів: У 50-ти т. – Т. 33. – С. 122.

¹⁵ Франко І. Нарис історії українсько-руської літератури до 1890 р. – Львів: Накладом УРВС, 1910. – С. 225.

*Піду я у Львів, там красний, кажуть, город,
Високі церкви та припущні палати;
А все бо вищі золоті наші гори!
Чужий ще ни став, не, за ріднього брата!*

*Да що ми с тих гір, коли й в горах є люде,
А відь же від них і в Львові ни сховатись!
Гіркая біда, не мавше серця в грудех,
А гірше бо є, два аж їх в грудех мати.¹⁶*

Ці слова сумніву, чи добре чинить, вилились у нього на папір, очевидно, на початку липня 1872 р. Однак уже 11 липня 1872 р.¹⁷ він виїжджає до Львова, залишивши все своє господарство на руки управителя Йосипа Огоновського. По дорозі Федькович побував у Коломиї, відвідав у Станіславові свого приятеля, видатного громадського діяча Мелітона Бучинського, і лише 22 липня прибув до Львова¹⁸. 25 липня зібрався виділ товариства “Просвіта”, де постановлено призначити йому річну платню, починаючи з 1 липня, в сумі 250 золотих ринських за 12 друкованих аркушів оригінальних праць для товариства. Таку ж суму зобов’язалось йому виплачувати товариство “Руська Бесіда”, яке опікувалося українським театром, за 5 перекладів класичних п’єс. Видавничу програму поет мав подати сам. Враховуючи те, що офіцерська пенсія Федьковича складала 291 золотий ринський, він мав з чого жити. Однак запропонована праця була нелегкою і майже неможливою для виконання. Федькович значно переоцінив свої сили. Вельми педантичний від природи, він не міг виконувати доручену справу абияк. Крім того, він був дуже амбітний і не міг погоджуватися з правками, які вносили в його рукописи просвітянські редактори, та й, зрештою, був розумніший і талановитіший від своїх рецензентів. Тяжкі умови праці приводили до того, що він часто топив своє горе в чарці.

Не надто комунікабельний, він боляче реагував на зауваження і мало з ким серед львівської інтелігенції знаходив спільну мову. За невинувдану поправу своєї поезії він розійшовся з Остапом Левицьким, такими діячами “Просвіти” як Юліян Романчук, Омелян Огоновський, Василь Ільницький та інші. Від липня 1872 р. він побував лише на двох з шести засідань виділу “Просвіти”, а в 1873 р. взагалі перестав відвідувати ці засідання.

За час свого побуту у Львові Федькович контактував тільки інколи з К. Климковичем, Ф. Заревичем та сином Маркіяна Шашкевича Володимиром – найталановитішими українськими громадськими діячами й літераторами міста. Досить щиро ставився він до студента Теодора Маркова, професора Анатолія Вахнянина і лікаря Петра Сушкевича.

Поета не міг не вражати той офіціальний, бюрократичний дух, який панував у “Просвіти” та інших тодішніх українських інституціях. Народовські проводирі висловлювали свої поради Федьковичеві так, як це вони звикли робити учням. Тому-то й

¹⁶ Писаня Осипа Юрія Федьковича: Перше повне і критичне видане... – Львів, 1902. – Т. 1. Поезії. – С. 494. Повний опис цього видання подано у додатку № 1 нашої статті. У посторінкових покликах далі використовуємо його скорочений опис: Писаня...

¹⁷ *Маковей О.* Житєпись Осипа Юрія Гординського-Федьковича. – Львів, 1911. – С. 449. Повний опис див. додаток № 1. Далі посторінкові поклики: Житєпись...

¹⁸ *Маковей О.* Житєпись... – С. 449. О. Маковей покликається на: Основа. – 1872. – Ч. 53.

почувався він приблизно так, як учень перед панами-професорами. Григорій Цеглинський пізніше напише: “Не диво тому, що коли 1872 року приїхав він до Львова, представилась йому тая інтелігенція в таким виді, в яким представляєсь она і нині (1888 р.) ще цілому народови – в панським, шляхотським. І він шанував її, кланявся їй низенько, але душі своєї не отворив...”¹⁹.

Такі стосунки поглиблювали творчу кризу Федьковича. Він впав у астрологію, написавши для “Просвіти” книжку “Планіта чи Ворожка” з глибоким переконанням, що ця книжка дуже потрібна простому людові.

Уже через півроку свого побуту у Львові Федькович задумує покинути місто. Листовно просить Остапа Терлецького, який працював тоді у Відні в університетській бібліотеці, влаштувати його на роботу в Російському посольстві. Описуючи Федьковичеві ситуацію в столиці, Терлецький відраджує його від такого кроку. І хоча на цей лист реакція поета була негативна, однак свого листа-відповіді Терлецькому він не відправив і залишився ще на деякий час працювати над виданнями “Просвіти”, перекладами Шекспіра та Готшала.

Самітник та відлюдник, лише на Великдень 1873 р. він побував у підльвівському селі Дмитровичах у священника Остапа Цурковського.

24 травня 1873 р. виділ “Просвіти” ухвалив продовжувати виплачувати Федьковичу 250 золотих ринських, але вже з умовою, що тепер він готуватиме лише книжки, які йому буде рекомендувати редакційний комітет. Через кілька днів на нього звалилась ще одна прикрість – “Руська Бесіда” відмовляє йому в платні, оскільки не має на те коштів. 31 травня того ж року просвітяни ухвалили платити йому 500 золотих ринських, але за це він мусив би давати 24 друковані аркуші, тобто писати щомісяця по два друковані аркуші популярних книжечок. Умови стають нестерпними. Поет думає про смерть, пише заповіт, а було йому тоді всього 38 років.²⁰

У серпні 1873 р. Федькович подав прохання до надпрокураторії у Львові призначити його на посаду заступника прокуратора в Путилові²¹. Від 1874 р. в судах Габсбурзької монархії мали бути заступники прокурора, яких вибирали з-поміж населення. Сподіваючись, що цю посаду йому таки дадуть, 1 жовтня 1873 р. він виїхав зі Львова, пробувши тут 14 місяців і кілька днів²². Так закінчився львівський період життя Ю. Федьковича.

І. Франко на підставі того, що “Просвіта” виплачувала Ю. Федьковичеві гроші до 1874 р., подав гадку, нібито поет жив у Львові 18 місяців²³. Але це міркування спростовує О. Маковей: від жовтня 1873 р. Ю. Федькович, як свідчить його листування, мешкав у Сторонці-Путилові²⁴. В серпні 1875 р. Ю. Федьковича в його родинному селі провідав М. Драгоманов, про що він й згадує у своїх “Споминах”²⁵.

¹⁹ Маковей О. Житєпись... – С. 454.

²⁰ Маковей О. Матеріяли до житєписи Осипа Юрія Гординського Федьковича // Писаня... – Львів, 1910. – Т. 4. – С. 367–373. В українській мові цей заповіт подано: Маковей О. Житєпись... – С. 468–470.

²¹ Маковей О. Житєпись... – С. 474.

²² Там само.

²³ Писаня... – Т. 3 (2). – С. VII.

²⁴ Лист Теодора Маркова Ю. Федьковичеві зі Львова в Сторонець-Путилів, датований 17 жовтня 1873 р. див.: Писаня... – Т. 4. – С. 216.

²⁵ Драгоманов М. Літературно-публіцистичні праці: У 2 т. – Київ, Наук. думка, 1970. – Т. 2. – С. 263. До речі, тут же автор пише: “Про Федьковича і про мій пробуток у нього я розказав особіно” – йдеться про далі згаданий рукопис, який М. Драгоманов надіслав проф. С. Смаль-Стоцькому.

Між іншим, у Сторонці-Путилові Ю. Федькович повністю віддався літературній праці, редагував, перекладав, написав відомий цикл віршів “Дикі думи”, переклав німецькою мовою свою драму “Довбуш”²⁶.

Де ж мешкав поет у Львові? В “Австро-руських споминах”, які видав Франко у своїй “Літературно-науковій бібліотеці” 1890 р.,²⁷ – Драгоманов каже, що про Федьковича, зустрічі з ним у Львові він написав “осібний мемуар” і передав його професорові Смаль-Стоцькому²⁸. М. Драгоманов дав тоді дуже глибоку характеристику поєстаті Ю. Федьковича: “Федькович видавсь мені капіталом, котрий і сам себе не вмів жити як слід, і ті, що навколо нього, не вмюють, і котрий через це щодня пропадає і навіть деморалізує громаду приміром свого пропаданя. З глибоким жалем зоставалися ми з жінкою всякий раз коли виходив від нас Федькович – а заходив він до нас частенько, хоч усі говорили про нього як про дивака та відлюдка. Та що порадити ми не знали...”²⁹.

С. Смаль-Стоцький пізніше твердив, що нічого подібного від Драгоманова не отримував, і доля цих цінних споминів досі не відома³⁰.

Близький приятель Федьковича М. Бучинський оповідав пізніше письменникові Р. Заклинському: “Коли Федьковича покликано до Львова на редактора книжок Просвітних р. 1872, вступив він до мене в Станіславі. Якийсь час потім приїхав я до Львова на нараду із-за засновання Товариства імени Шевченка, а заставши там Михайла Драгоманова, пішли ми в двійку відвідати Федьковича. Він мешкав тоді на Хорунщині під горою при улиці Цитадельній коло Оссолінеум нр. 1”³¹. Вул. Хорунщини – тепер вулиця Чайковського, а її продовження від вулиці Стефаніка вгору до Цитаделі (сучасні номери 33–39) називалася в той час вул. Цитадельною. Першим на цьому відтинку є будинок № 33, який міг існувати 1872–1873 рр. Сучасні будинки №№ 37, 39 – початку ХХ ст. Наріжний будинок, що виходить на вул. Стефаніка – житловий, триповерховий – ХІХ ст. За документами він носив 1157 конскрипційний номер³², точних даних про час його будівництва автор не віднайшов. На нашу експертну оцінку, це будівля кінця ХІХ – початку ХХ ст. Цікаво, що у 1920 р. він належав Леопольдові та Стефанії Бачевським, ймовірно родині відомих виробників знаменитої львівської горілки.

Що ж вдалося з’ясувати про будинок № 33? Як свідчать архівні документи, віднайдені Мар’яною Долинською, на цьому місці в 1851 р. до офіцини було добудовано двоповерхову будівлю³³. Реконструкцію проводили 1860 р.³⁴ У згаданій архівній справі зберігається план реконструкції усієї парцелі, який так і не був здійснений³⁵.

Дуже цікаву інформацію містить справа про власників цього будинку. У 1843 р. він належав Петерові Чарновенському (читач, очевидно, вловлює співзвучність при-

²⁶ Нечитайюк М. Буковинський кобзар: Літерат.-крит. нарис. – Львів: Книж.-журн. в-во, 1963. – С. 31.

²⁷ Детальніше про це див.: Якимович Б. Новий етап видавничої діяльності Івана Франка: Літературно-наукова бібліотека // Іван Франко – письменник, мислитель, громадянин: Матеріали міжнар. наук. конф., Львів, 25–27 верес. 1996 р. – Львів: Світ, 1998. – С. 571–579.

²⁸ Драгоманов М. П. Літературно-публіцистичні праці... – Т. 2. – С. 201.

²⁹ Там само. – С. 201.

³⁰ Маковей О. Житєпись... – С. 473.

³¹ Там само. – С. 471.

³² Skogowidz krol. stol. miasta Lwowa z planem miasta. – Lwów, 1916. – S. 65.

³³ Державний архів Львівської області. – Ф. 2. – Оп. 3. – Спр. 586. – Арк. 148.

³⁴ Там само. – Арк. 164.

³⁵ Там само. – Арк. 165.

звища з назвою міста Чернівці). Від 1860 р. нерухомість належала Наталії Домбчаньській, очевидно, львівській знаменитості, однак біографічні дані про неї чомусь відсутні в “Słownik’u Biograficzn’im”. З 1929 по 1941 рр. ця частина теперішньої вулиці Чайковського, давніше Цитадельної, називалася іменем тієї пані.

До 1939 р. будинок був житловий. У 1949 р. тут проведено капітальний ремонт і розташовано конторські приміщення військових будівельників; тепер це – 20-те Управління начальника робіт (20 УНР) Державного підприємства Міністерства оборони України (Західвійськбуд). Що Ю. Федькович жив у теперішньому будинку № 33 по вул. Чайковського, остаточно підтверджує О.Маковей на підставі віднайдених ним документів: “Листом із 14.08.1873 господар дому при ул. Цитадельній ч.з., Домбчаньський, вимовив Федьковичеви мешканє від 1 вересня 1873, “chociaż bardzo mi przykro rozbuć sie tak spokojnego, punktualnego i światłego człowieka”. Писав, “що мешканє йому самому потрібне”³⁶. Правда, тут є лише мала неточність – Домбчаньський був не власником, а чоловіком власниці цього будинку.

Це документальне підтвердження дуже цінне.

По-перше, ми дізнаємося, що Ю. Федькович мешкав у Домбчаньських, будинок сьогодні має число 33 при вулиці Чайковського.

По-друге, поміж причинами швидшого виїзду Ю. Федьковича зі Львова (нагадує, “Просвіта” платила поетові гроші ще до кінця 1873 р.) було те, що Домбчаньські вимовили йому помешкання (хоча він жив у них ще цілий вересень 1873 р.) Очевидно, надумавши їхати у Сторонець-Путилів, поет не шукав у Львові іншого мешкання, а домовився з господарями про право перебувати в них ще впродовж одного місяця.

Хай би як там було, зрозуміло одно – будівля, де жив поет, де бував М. Драгоманов, інші визначні діячі вітчизняної культури, потребує охорони як цінна пам’ятка культури. Тут слід встановити меморіальну таблицю, а в перспективі відкрити літературно-меморіальний музей чи університетську бібліотеку, бо насправду потребує належного пошанування нащадків Юрій Федькович – за словами І. Франка “безперечно, одна з найоригінальніших літературних фізіономій в нашій літературі”³⁷.

Але повернімося до першого критичного видання творів – “Писаня Осипа Юрія Федьковича”. Реалізації ідеї цього видання передувала угода, яку восени 1900 р. Наукове товариство імені Шевченка у Львові уклало з Товариством “Руська Бесіда” в Чернівцях, що на підставі “останньої волі Федьковича одержало в спадку всі його папери і також право накладу його творів. Се Товариство зробило спробу покористуватися тим правом і приступило було до друкування повної збірки Федьковичевих поезій, та з невідомих нам причин се видання обмежилось одним випуском,” – твердить І. Франко³⁸. Він не згадує причини упадку чернівецької спроби видати фундаментальне зібрання творів – насамперед відсутність у Чернівцях наукових і редакторських сил підняти такий амбітний проєкт, адже навіть те, що з’явилося, готував до друку львівський науковець і особистий друг І. Франка Василь Щурат.

Нове львівське видання, головними упорядниками якого стали Іван Франко та Олександр Колесса за участю Осипа Маковея, розпочате за ухвалою виділу Наукового

³⁶ Писаня... – Т. 4. – С. 215.

³⁷ Франко І. Осип Юрій Федькович (кілька слів по поводу 25-літнього ювілею його літературної діяльності // *Його ж.* Збір. творів: У 50-ти т. – Т. 27. – С. 37.

³⁸ Франко І. Перше повне видання творів Федьковича. – С. 116. Згадуване чернівецьке видання: *Федькович О. Ю.* Твори (Перше повне видання). / Упор. др. В. Щурат. – Чернівці, 1896. – Т. 1. – Вип. 1.

товариства ім. Шевченка у Львові від 8 і 15 травня 1901 р.³⁹ До речі, О.Маковесві Федькович був особливо близьким, позаяк він продовжував справу “Буковинського Кобзаря”, редагуючи в 1895–1897 рр. газету “Буковина”.

Вибір О.Колесси на упорядника і редактора “Писань...” не був випадковий – спочатку він хотів узяти на себе всю працю, але через його придільність як професора Львівського університету та пов’язану з цим затримку виходу книжок у світ, філологічна секція доручила упорядкувати два томи своєму директорові Іванові Франкові. Професор О.Колесса не був новачком у фєдьковичезнавстві – 1893 р. у Львові побачило світ його монографічне дослідження під назвою “Юрій Коссован (Осип Домінік Ігор Гординський де Федькович)”. Цю першу літературно-біографічну студію про буковинського поета високо оцінив І.Франко в рецензії, що побачила світ 1894 р. в журналі “Житє і Слово” (1894, т. 1, кн. 1, с. 159–160)⁴⁰.

Та й І. Франко мав уже певну практику в підготові видань творів буковинських авторів. Він видав 1901 р. збірку поезій Данила Млаки (Ісидора Воробкевича) під назвою “Над Прутом”, відзначивши у передмові, “що в 60–70 рр. ХІХ ст. талант Млаки ставлено поруч Федьковича”, і високо оцінивши вартість його дрібних пісеньок, на відміну від епопей поета⁴¹.

“Писаня Осипа Юрія Федьковича”, які видала філологічна секція НТШ – до сьогодні неперевершене за повнотою і науковим підходом зібрання творів Великого Буковинця – побачило світ у серії “Українсько-руська Бібліотека”.

План видання, який запропонував І.Франко, передбачав охопити: том І – поезії (упорядник І. Франко); том ІІ – Повісті й оповідання (упорядник О. Колесса), том ІІІ, частина перша, часть А – Драматичні твори (упорядник О. Колесса); том ІІІ, частина друга, часть Б – Драматичні твори (упорядник О. Колесса); том ІІІІ, частина друга – Драматичні переклади (упорядник І. Франко); том ІV. Матеріали до житєпису Осипа Юрія Гординського-Федьковича (упорядник О. Маковей). Пізніше, фактично як окремий том (8-й том “Українсько-руської Бібліотеки”) побачила світ “Житєпись Осипа Юрія Гординського-Федьковича” (автор О. Маковей). Щодо поданого матеріалу слід відзначити, що воно є справді зразкове.

Про працю над цим виданням І.Франко пише серію статей під назвою “Перше повне видання творів Федьковича”, яку друкує в листопаді – грудні 1901 та січні 1902 рр. у газеті “Діло” У тому ж 1902 р. виходить у світ перший том під назвою “Поезії Осипа Юрія Федьковича” – “з передруків і автографів зібрав, упорядкував і пояснення додав Іван Франко”. Книжка з’явилася в друкарні Наукового товариства ім. Шевченка під зарядом К.Беднарського і була першим томом серії “Українсько-руська бібліотека”, яку видає філологічна секція НТШ”.

Але повернімося до аналізу внеску І.Франка в підготову двох томів “Писань...” Ю. Федьковича.

Підготувати саме поетичну спадщину Ю. Федьковича було дуже складно. По суті, ніхто з літературознавців не уявляв собі її масиву. Як свідчить І. Франко, “Федьковичів поетичний доробок друкувався шматочками, розкиданий по різних часописах, псований і фальшований різними дилетантськими руками, а в значній частині лежав

³⁹ Хроніка НТШ. – 1901. – Вип. 3. – № 7. – С. 1–2.

⁴⁰ Франко І. Збір. творів: У 50-ти т. – Т. 29. – С. 177–178.

⁴¹ Там само.

недрукований”⁴². І. Франко навіть не може оцінити, яку частину поетичної спадщини Федьковича назавжди втрачено. А те, як він зумів випадково роздобути копії Федьковичевих поем, свідчить про певну недбалість буковинського поета у ставленні до свого творчого доробку. Ось що пише І. Франко: “Ітак, 1879 р.⁴³, переходячи попри лавку якоїсь перекупки на Краківським, я побачив у неї досить грубий зошит 4°, писаний виразним руським почерком. Перекупка дерла з нього картки, завиваючи в нього черешні. Оглянувши одну таку картку, я побачив, що це народні пісні. Я відкупив у перекупки весь зошит за 10 кр. і знайшов у ньому, крім кількадесятьох народних пісень, переписаних десь у 60-х роках (Кулішівкою) не звісно де й ким (перших кільканадцять карток зошита пропало), також копії двох Федьковичевих поем: “Новобранчика” і “Лук’яна Кобилиця”⁴⁴. Як виявилось, знахідка І. Франка просто унікальна: в автографі поеми “Новобранчик”, справжньому шедеврї спадщини Ю. Федьковича, який автор подарував К. Горбалеві з Перемишля, відсутні частини тексту з дразливими для цензури місцями, а про поему “Лук’ян Кобилиця” нема навіть згадки ані в листах Федьковича, ані в листах його сучасників.

І. Франко відзначає, що через розпорядливість родини В. Навроцького, який помер у Ряшеві, далеко від Львова, пропало дуже багато безцінних рукописів, зокрема й автографів Ю. Федьковича: його “Посланіє”, з яким був знайомий І. Верхратський і копія якого десь у нього загубилися⁴⁵.

Усе ж редакція, а власне, упорядники “Писань...” з поетових автографів, збережених у різних місцях, розшукали майже сотню нових, невідомих раніше творів поета, зокрема збірку 32-х новорічних (маланочних) коляд. Роблячи висновок щодо поетичної спадщини Ю. Федьковича, І. Франко пише так: “Очищені від різних припадкових примішок і видані разом, його поезії покажуть нам уперше в повнім блиску його блискучий, його великий поетичний талант – певно, не такий могутній та оригінальний, як Шевченків, талант, що не маючи такого ясного світоча у власнім нутрі, яким наділений був з природи український кобзар, часто сходив на манівці, попадав у манеру, але все таки талант великий, одинокий у нас обік Шевченка, у якого поезія не була святочним одягом ані їх ходженням на котурнах, а натуральним, безпосереднім висловом того, що кипіло в серці і хвилювало душу”⁴⁶.

На відміну від І. Верхратського та О. Огоновського, І. Франко побачив у коломиїському виданні, яке готував О. Партицький на складку учнів Станиславівської гімназії, окремі поетичні перли, зокрема поезію “На могилі званого мого брата Михайла Дучака в Заставні”, яку вважає одним з найкращих ліричних творів Федьковича. Віднайшовши “автограф сеї поемки, значно відмінний від тексту, надрукованого в Коломії”⁴⁷, І. Франко висловлює думку, що поправки на гірше були ділом редактора, О. Партицького, а автограф поеми раніший від його передруку. І таких дослідницьких знахідок можна навести багато.

Серед новинок, не друкованих доти в задуманій автором цілості, заслуговують на увагу міркування І. Франка щодо “Диких дум” Ю. Федьковича. Те, що побачило світ

⁴² Франко І. Збір. творів: У 50-ти т. – Т. 33. – С. 118.

⁴³ У примітці до поеми “Лук’ян Кобилиця” (Писаня... – Т. 1. – С. 170) Франко твердить, що знайшов копію в 1878 р.

⁴⁴ Франко І. Збір. творів: У 50-ти т. – Т. 33. – С. 118–119.

⁴⁵ Там само. – С. 120.

⁴⁶ Франко І. Збір. творів: У 50-ти т. – Т. 33. – С. 120–121. (Підкреслення у тексті мос – Б. Я.).

⁴⁷ Там само. – С. 127.

у “Правді” (1877), в “Ділі”, “Родимім листку” та “Зорі”, відбивало цикл тільки фрагментарно. А в цілості цикл справді дуже цікавий, з відображенням гуцульської ментальності (уклав-бо “Гуцул-невір”, з якого кепкують подоляни). А ця ментальність особлива, її може по-справжньому зрозуміти той, хто з’їв не один пуд солі з цими волелюбними й справді ніколи не пізнаними до кінця українськими горянами. Отже, цикл “Дикі думи” є справді виявом внутрішнього ества, світогляду гуцула і займає особливе місце у творчості Ю. Федьковича.

Засади упорядників “Писань...” подати твори Ю. Федьковича хронологічно, на наш погляд, дуже правильні, власне за цим принципом готуються сьогодні академічні видання класиків української та світової літератури. Такий підхід зумовив багато труднощів, бо далеко не всі твори мали точне датування. Упорядники датували частину їх за першодруками, вишукували дотичні згадки про них у листуванні Ю. Федьковича та його сучасників – одне слово, виконували величезну пошукову працю. Слід підкреслити, що упорядники видання з великою увагою ставилися до текстологічної праці, прагнули донести до читача особливості гуцульського діалекту, яким пересипані тексти Ю. Федьковича. Дуже б вартувало такий підхід до літературного матеріалу проаналізувати майбутнім видавцям творів самого І. Франка – текстологічне опрацювання Франкової спадщини, зібраної у 50-томовику, часто викликає подив, хоча його упорядники отримали за це Шевченківську премію. Видання “Писань...” Ю. Федьковича є ще й прикладом текстологічної праці над підготовою до друку творів української класики, а, зокрема, західноукраїнських письменників.

Безпосередньо з підготовою до виходу в світ поетичної спадщини Ю. Федьковича пов’язане історичне дослідження І. Франка “Лук’ян Кобилиця”^{*}, вперше опубліковане в “Записках НТШ” (Т. 49, кн. 5, с. 1–140).

І. Франко відзначив, що особі Л. Кобилиці присвятили свої студії Вурцбах, Кайндль, Смаль-Стоцький та О. Колесса. Але дуже важливо, на думку І. Франка, що “гуцульський народ прославив свого крайнина в піснях, не забуває його, а талановитий буковинський поет Федькович звеличив його пам’ять у поемці, яка у часі її написання видалася так сміливою і революційною, що її 20 літ не сміли не то друкувати, але навіть переписувати, так що вона дійшла до нас лиш в одній, випадково захованій копії”⁴⁸.

Далі І. Франко констатує: “Отся Федьковичева поема, якої одну копію я віднайшов 1878 р., уперве звернула мою увагу на особу Кобилиці”⁴⁹. Отже, ця згадка цінна для нас з двох причин:

1. Франко підтверджує, що він сам, ще далекого 1878 р. віднайшов копії невідомої загаломі поеми Ю. Федьковича “Лук’ян Кобилиця”.
2. Саме завдяки поемі Ю. Федьковича Франко звернув увагу на постать бунтівливого буковинця Кобилицю.

Про це І. Франко написав у примітці до поеми “Лук’ян Кобилиця” в т. 1 “Писань”, де дає дуже цікаві замітки про текстологічну працю над копією рукопису, свідчить, що вперше ця поема була надрукована в “Зорі” (1891, ч. 1, с. 9–10) зі скороченнями з

^{*} Л. Кобилиця (1812–1857) – визначний діяч селянського руху на Буковині в 40-х р. XIX ст., депутат австрійського парламенту, 1848 р. закликав селян до повстання; звістки про діяльність Л. Кобилиці 1848–1849 рр. друкували польські, українські та німецькі газети.

⁴⁸ Франко І. Лук’ян Кобилиця – Епізод із історії Гуцульщини в першій половині XIX в. // Збір. творів: У 50-ти т. – Київ, 1986. – Т. 47. – С. 249.

⁴⁹ Там само.

огляду на цензуру⁵⁰. На підставі аргументів О. Терлецького, Франко датує поему початком 1860-х рр. – “в усякім разі в початку 1865 року поема була вже загальнозвісна”⁵¹.

Звідси – дві цінні зауваги, які впливають з Франкової студії:

1. Від часу віднайдення поеми в 1878 р. (перший арешт І. Франка!) до її публікації в “Зорі” пройшло 13 років. На нашу думку, головною причиною того, що цей твір Федьковича не з’явився ще за життя автора, була антинімецька спрямованість поеми. Перебуваючи під постійною увагою поліції, І. Франко не хотів її публікувати.

2. Вплив царської цензури на початку ХХ ст., коли друкувалося зібрання творів Ю. Федьковича, був зовсім незначний. Цензура фактично перестала вбачати політику в літературних творах, тим паче в написаних майже 50 років тому (запізніла порада для цензури покійного СРСР).

Ретельність, з якою виконували коректу творів Федьковича І. Франко та О. Колесса – вражає. Ось що пише на цю тему І. Франко: “хоча над коректою сего тома сліпали оба редактори (І. Франко та О. Колесса – *Б. Я.*), бажаючи і з свого боку зробити се видання гідним памяти найбільшого поета зеленої Буковини, хоча деякі аркуші переходили 4 й 5, а ні один не переходив менше 3 коректи, то все-таки на жаль лишилися в тексті деякі помилки, чи то не добачені в коректі, чи зроблені випадково при монтованю складу на машині. Тим то просимо уклінно ПП. Читачів перед читанем отсего тома справити в нім хоч оті помилки, які ми зауважили”⁵², – і далі подає на великий том усього 9 пунктів еррати. Йому вторує в передмові до другого тому О. Колесса: “кождий аркуш сего тому переходив 4 або 5 корект; з них найменше 2 читав я, одну з великою старанністю робив др. Іван Франко, з котрим підписаний редактор порозумлював ся часто, що би редакція усіх писань Федьковича вийшла одноцільна; першу коректу читав М. Павлик”⁵³ – і нижче подає еррату на 15 пунктів.

Але в другому тому є ще одна річ, яка породжує сумнів: хто персонально – Колесса чи Франко, – готував додаток до книжки, де опубліковано поему Федьковича “Слава Ігоря”? У передмові до тому О. Колесса з цього приводу пише так: “Окрім осіб та інституцій, згаданих у передмові до першого тому, що спричинились до сего виданя, віддаючи Наук[овому] тов[ариству] ім[ени] Шевченка автографи поета – належить ся ще прилюдна подяка: д. М. Павликови за те, що віднайшов і придбав для нашого товариства автограф незвісної до тепер поеми “Слава Ігоря” – родині пок. М. Драгоманова, що передала рукопись сеї поеми до музея Наук[ового] тов[ариства] ім[ени] Шевченка, – др-ови Ос. Маковеєви за копію нарису: “Ein Don Juan” і д. інспекторови Ом. Поповичеви, за деякі вказівки, якими покористував ся редактор”⁵⁴. І якщо авторство примітки О. Колесси до “Ein Don Juan”⁵⁵ не викликає якогось сумніву, то невідписана примітка до “Слави Ігоря”, на наш погляд, належить І. Франкові. На користь цієї гадки свідчать такі аргументи:

1. М. Павлик був близьким другом І. Франка, обидва підтримували найтісніші контакти з М. Драгомановим аж до його смерті.

⁵⁰ Писаня... – Т. 1. – С. 170–171.

⁵¹ Там само. – С. 171.

⁵² Там само. – С. IX.

⁵³ Писаня... – Т. 2. – С. IX.

⁵⁴ Там само. – С. X.

⁵⁵ Там само. – С. 469–470.

2. І. Франко готував до друку поетичну спадщину Ю. Федьковича, поміщену у перший том видання, тому логічно було б передати поему для підготовки саме Франкові.

3. Стиль примітки⁵⁶, на думку автора цих рядків, явно Франковий.

Фахові літературознавці-текстологи мали б скрупульозно перевірити запропоновану версію, включаючи пошук автографа в архіві І. Франка в Інституті літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України, а коли вона підтвердиться – долучити цей твір до спадщини Каменяра.

У підготові до друку “Писань...” І. Франко виконав таки найважчу частину праці. Ми зупинилися вже на труднощах зі збиранням поетичної спадщини Ю. Федьковича, але справа з його драматичними перекладами була, мабуть, ще складніша. Випущені в світ том 1 і том 3 (друга частина) “Писань...” – а власне ці твори готував до друку І. Франко – є взірцем його незвичайної працездатності. Нагадаємо, обидві книжки видання побачили світ 1902 р. Не применшуючи кваліфікації О. Колесси та О. Маковея, скажемо, що все ж підготувати до друку драматичні переклади Ю. Федьковича найкваліфікованіше міг тільки І. Франко.

Отже, до другої частини 3-го тому “Писань...” увійшли такі переклади Ю. Федьковича: “Гамлет” В. Шекспіра (подано за автографом, що був власністю товариства “Руська Бесіда” в Чернівцях); “Макбет” В. Шекспіра (подано за трьома автографами, власником яких була львівська “Просвіта”); “Мазепа” Рудольфа Готшала (переклад Ю. Федькович зробив 1872 р. для товариства “Руська Бесіда”). До речі, останній переклад, про оригінал якого був невисокої думки І. Франко, Ю. Федькович здійснив на пропозицію свого друга А. Кобилянського.

Якщо з приготуванням до друку “Гамлета” і “Мазепа” особливих труднощів не було – автографи перекладів були переписані начисто, то переклад “Макбета” дійшов до рук упорядника у трьох редакціях. Власне, це були “три окремі переклади, роблені незалежно один від одного почасті після інших принципів”⁵⁷.

Перед упорядником виникла серйозна проблема – друкувати їх повністю чи ні? І. Франко схилився до першої ідеї – йшлося ж про повне і критичне видання праць буковинського поета, але при такому підході довелося значно збільшити обсяг тому – усі три тексти займали б 25–28 аркушів друку. Тому І. Франко вимушений був піти значно важчим для себе шляхом – взявши за основу один, останній щодо часу переклад, він порівнював його рядок за рядком, репліку за реплікою з обидвома іншими, опускав усі ідентичні, подав усі відміни в посторінкових примітках. Цим самим він зменшив обсяг друку до 12,5 аркушів, водночас давши можливість прочитати переклад в усій його триваріантності⁵⁸, що є прикладом, насамперед, виняткової вимогливості і працездатності укладача. До такого вирішення проблеми І. Франка спонукала та обставина, що Федьковичеві переклади В. Шекспіра мали невисоку літературну вартість – він перекладав не з оригіналу, оскільки не знав англійської мови, а з німецького перекладу. Та хоча переклад Ю. Федьковича є значно слабшим від Кулішевого у плані точного відтворення оригіналу, все ж І. Франко високо цинив мовну вартість Федьковичевого перекладу “Макбета”, вважав, що “Федькович розвинув тут великі

⁵⁶ Там само. – С. 494–495.

⁵⁷ Франко І. Передмова [до видання: “Писання Осипа Юрія Федьковича. Перше повне і критичне видане. Тому 3 друга часть. Драматичні переклади Осипа Юрія Федьковича”. – Львів, 1902] // *Його ж.* Збір. творів: У 50-ти т. – Т. 33. – С. 390.

⁵⁸ Там само.

багатства своєї лексики, користуючись головно гуцульським говором, якого скарбівню він, можна сказати, вичерпав до дна”⁵⁹. Натомість переклад Куліша є слабшим в мовному плані.

Видрук Федьковичевих перекладів В. Шекспіра має велике значення для студій українських мовознавців, для вивчення багатств рідної мови, а також повернення окремих лексем до сучасного словника, збідненого впливом більшовицького тоталітаризму, розпочатого на початку 30-х рр. ХХ ст.

І. Франко, зробивши детальний аналіз вартості твору Рудольфа Готшала “Мазепа”, констатує, що його автор “ані не знає добре історії й того краю, який узявся малювати, ані не зумів із історичного матеріалу викроїти сьак-так зносну драматичну штуку, ані, нарешті, не зумів вітхнути в свої фігури якогось живого духу, огню”⁶⁰. Він висловлює здогад, що, можливо, Кобилянський, як ініціатор цього перекладу, і Федькович, як перекладач, хотіли здобути прихильність впливового німецького письменника і літературознавця, а через його посередництво знайти видавців німецьких творів Ю. Федьковича. Для роз’яснення ситуації з історією цього перекладу І. Франко у своїй передмові дає в оригіналі німецькою мовою уривки написаного наприкінці січня 1873 р. листа Готшала до Кобилянського. Цей лист – цінний матеріал і для дослідників біографії Ю. Федьковича, оскільки свідчить про те, що з німецьким письменником листувався особисто й сам Федькович⁶¹.

І. Франко теж писав до Готшала – на нашу думку, це були 1900–1901 рр., однак, як він свідчить, відповіді не отримав. Тому і франкознавці, і федьковичезнавці можуть спробувати відшукати в німецьких архівах цього листа, який не потрапив до 50-томовика І. Франка. Знахідка пролила б нове світло і на стосунки І. Франка з провідними діячами німецької культури, і внесла б щось нове до біографії Ю. Федьковича.

До речі, Р. Готшаль цікавився непересічними особистостями інших народів – він написав драми про М. Робесп’єра (1845), діяльність Джорджа Байрона в Італії (1847). Тому зацікавлення Р. Готшала особою І. Мазепи було не випадкове – інша річ, що він не мав для висвітлення діяльності українського гетьмана достатньо об’єктивного матеріалу⁶².

І ще одна немаловажна деталь. Редагуючи для друку переклади Ю. Федьковича, І. Франко, передовсім за браком часу, не зміг порівняти їх з тими публікаціями, за якими Ю. Федькович здійснював україномовну інтерпретацію. Тому цей порівняльний аналіз може стати також окремих дослідженням для сучасних мово- та літературознавців.

Наприкінці “Передмови” І. Франко подає еррату з 15 позицій і підтверджує, що одну коректу другої частини третього тому також читав проф. д-р О. Колесса⁶³.

Ми вже відзначали, що І. Франко, готуючи до друку твори Федьковича, провів дуже велику пошукову роботу. Прикладів тут можна навести чимало. З автографа Федьковича, який зберігся в М. Бучинського, він друкує переспів Гете “Кріль Ероль”

⁵⁹ Там само. – С. 393.

⁶⁰ Там само. – С. 394.

⁶¹ Повністю листи Р. Готшала до А. Кобилянського опублікував О. Маковей. Див.: Матеріали до житеписи Осипа Юрія Федьковича // Писаня... – Т. 4. – С. 204–206.

⁶² Слід відзначити, що в достатньо об’єктивній статті про Рудольфа Карла Готшала (Gottschall) (1823–1909), опублікованій у 2-му томі “Краткой литературной энциклопедии” (Москва, 1964. – С. 303) нема й натяку на його драму “Мазепа”, тим паче, що її перекладав Ю. Федькович, як і не сказано про взаємини з Готшалем Ю. Федьковича, А. Кобилянського та І. Франка.

⁶³ Франко І. Збір. творів: У 50-ти т. – Т. 33. – С. 396.

(вперше друковано в “Правді”, 1868, ч. 37, с. 438–439); знайдену серед паперів покійного Партицького поезію “Боги Сагари”⁶⁴, вірші “Проходан”⁶⁵ “Гой видів бо я”⁶⁶, “Гой зійшла зоря”⁶⁷, знайдені в архіві “Просвіти”; “Чи є де краще” з автографа, що належить товариству “Руська Бесіда” в Чернівцях та ін. Примітки, які І. Франко подав чи не до кожного поетичного твору Ю. Федьковича, є винятково точні, багато з них дають розуміння і загальної ідеї того чи іншого твору, і пояснюють окремі деталі.

Підсумовуючи редакторську і видавничу працю І. Франка над підготовою до друку “Писань...” Ю. Федьковича, слід відзначити цінність та унікальність, насамперед її текстологічних і методичних засад.

Видання творів Ю. Федьковича філологічної секції Наукового товариства імені Шевченка – неперевершений літературно-науковий зразок, що може слугувати прикладом для українських літературознавців, які готуватимуть до друку твори наших класиків, тим більше, що теперішні видання художньої і наукової літератури надто часто рясніють неточною вислову думок і мають погану коректуру.

Суворих засад щодо видання книжок І. Франко дотримався все своє життя – він був дуже вимогливий до текстології, редакторської праці, видавничої культури і оформлення української книжки. Рецензуючи в “Житі і Слові” (1894, т. 1, кн. 2) появу у світ “Жіночої Бібліотеки”, видання якої започаткувала Наталя Кобринська, широко вітаючи це нове видавництво⁶⁸, наприкінці загалом позитивної рецензії І. Франко пише: “Не можемо в кінці проминути ще одної обставини: зверхній вигляд, друк, коректа, а подекуди й мова в І кн. “Жін[очої] бібл[іотеки]” просто неможливі. Ми навіть боялися би входити в детальний розбір до деяких праць, замічених в ній, щоб не передати думку автора зовсім фальшиво, держалися того, що в книжці надруковано. Такого, кажучи словом Федьковича, “шанталавого” в технічному погляді видання, котре при тім має таку поважну ціль і такі щирі наміри, у нас, мабуть, ще не було”⁶⁹.

Попри те, що “Писаня Осипа Юрія Федьковича” готували до друку І. Франко, О. Колесса та О. Маковей, поза всяким сумнівом, головним ідеологом видання був І. Франко, керівник (директор) філологічної секції НТШ 1898–1901, 1903–1908 рр. (У 1902 р. директором філологічної секції був О. Колесса, професор Львівського університету)⁷⁰. Кошти, надані для видання творів Ю. Федьковича, були значні: згідно зі звітом про “Діяльність секцій і наукових комісій в 1902 р.” на видання “Українсько-руської Бібліотеки” витрачено 6000 корон проти 2000 у 1901, які теж, очевидно, витрачені на це видання. Отже, друк трьох томів “Писань” коштував 8 тис. корон – велику на той час суму⁷¹. За даними “Книжки [обліку] задатків і ренумерацій Наукового товариства імені Шевченка” наклад І тому “Писань” склав 3000 прим.⁷² Гонорар упорядника і редактора був такий:

⁶⁴ Там само. – С. 368.

⁶⁵ Там само. – С. 394.

⁶⁶ Там само. – С. 394–395.

⁶⁷ Там само. – С. 395.

⁶⁸ Франко І. Рецензія на: [Жіноча бібліотека, видає Наталя Кобринська. – Стрий, 1893. – Кн. 1. Наша доля: Збірник праць різних авторів] // *Його ж.* Збір. творів: У 50-ти т. – 1981. – Т. 29. – С. 202.

⁶⁹ Там само. – С. 204.

⁷⁰ Хроніка НТШ. – 1903. – Вип. 1. – Ч. 13. – С. 1–2.

⁷¹ Там само. – С. 2. Для порівняння: субвенції від уряду Австро-Угорщини складала на рік 16000 зр., з них від центрального уряду 6000 зр.; від крайового сейму – 10000 зр.

⁷² Центральний державний історичний архів (далі – ЦДА) України у Львові. – Ф. 309. – Оп. 1. – Од. зб. 593. – Арк. 72 зв.

- “За переписання др. Франкови – 44 зр.
 - Франкови I., 600+80 – 680 зр.
 - Франкови решту за редакцію – 320 зр.
- Всього – 1044 зр.”⁷³

Слід зазначити, що, згідно з цим документом, НТШ заплатило також:

- якомусь Галану (не зазначено за що) – 118-00 зр.
- д-р Колесі за коректу – 180-00 зр.
- Кобилянському за папери* – 50 зр.
- Тшемеському** – 25-71 зр.
- папір – 904-40 зр.
- склад – 1103-20 зр.
- друк – 139-90 зр.
- коректа зецерська – 72-20 зр.
- портрет і думка*** – 72-20 зр.
- права Федунь**** – 284-50 зр.

Усього витрати на перший том “Писань” склали 5872-51 зр.⁷⁴, тобто собівартість одного примірника була 1,96 зр.

За третій том “Писань” (ч. 2, Драматичні переклади) І. Франкові заплачено:

- за ухвалою виділу – 400 зр.
- за передмову 12 стор. – 30 зр.
- за переписування – 132-00 зр.

Всього – 462-00 зр.

Д-ру О. Колесі за одну коректу – 102-00 зр.

Загальні витрати видавництва на підготову і друк разом з оправою цього тому склали 2740-50 зр., собівартість 1 прим. – 0-91 зр.⁷⁵

Цікаво оглянути динаміку розпродажу цього видання. На складах книгарні НТШ у 1913 р. зберігалось: 1900 прим. т. I (Поезія); 2100 прим. т. II (Повісті і оповідання); 280 прим. т. III (Драматичні переклади); 640 прим. т. IV (2) [т. 8 “Українсько-руської Бібліотеки” (“Житєпись О. Ю. Гординського-Федьковича” О. Маковея)]⁷⁶. У 1920 р. їх було відповідно: т. I. – 1621 прим.; т. II – 849 прим.; т. III (1) – 64 прим.; т. III (2) станом на 1918 р. – 64 прим.; т. IV (2) – 507 прим.⁷⁷

Навіть такий, на перший погляд, повільний розпродаж видання, не був на збиток НТШ: розпроданих 2100 прим. першого тому (хай лише 1 тисячу оправлених, по ціні в середньому 7 корон за примірник) давали суму понад 7 тис. корон – ми не враховуємо тут розпродажу примірників у м’якій обкладинці при собівартості кожного примірника 1,96 корон. Багато заробити на українській книжці на той час було складно, однак видавці таки повертали собі затрати на гонорари і поліграфію.

⁷³ Там само.

* Напевно, гонорар другові Федьковича А. Кобилянському за передані НТШ рукописи поета.

** Тшемеський – власник клішарні у Львові, де виготовлялося кліше портрета Ю. Федьковича і кліше його автографа.

*** Напевно, це вартість друку ілюстрацій.

**** Мабуть, це гонорар за придбання рукописів у Федуня.

⁷⁴ ЦДІА України у Львові. – Ф. 309. – Оп. 1. – Од. зб. 593. – Арк. 72 зв.

⁷⁵ Там само. – Арк. 76 зв.

⁷⁶ Там само. – Од. зб. 642.

⁷⁷ Там само.

М'яка обкладинка видання мала вохристий колір, обрамлена рослинною сеце-сійною рамкою. На нашу думку, оформлення обкладинки здійснив Юліян Панькевич. Перший том має 806 сторінок друку, розміри книжки після обрізу – 19,4 × 12 см.

Частина накладу (на підставі аналізу документів – не менше третини) оправлена в палітурній майстерні НТШ. Але оправи видання є різними за вартістю і, відповідно, якістю. У книголюба та професійного інтролігатора С.Ковалишина зберігається комплект з класичною тогочасною оправою книжок, у півшкірі: хребет і кутики палітурки з натуральної шкіри вишневого кольору, палітурка паперова, з блискучим високоякісним палітурковим папером брунатного кольору та квітчастим орнаментом. Тиснення золотом на корінці книжки по горизонталі: УКР. РУСЬКА БІБЛІОТЕКА (назва серії); нижче: число серії, в нашому випадку – II; ПИСАНЯ ОСИПА ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА (в три рядки по горизонталі); нижче – число тому (I, II і т. д.). Зверху і знизу корінець має орнаментальні рамки, тиснені золотом. Примірник оправи видання, що зберігається в Науковій бібліотеці Львівського національного університету імені Івана Франка, оправлявся або в одній з міських польських палітурень, або у власній палітурній бібліотеки Львівського університету. Тип оправи подібний, хребет із шкіро-замінника, з такого ж матеріалу і кутики. Тиснення золотом на хребті: зверху назва серії латинськими літерами UKR. RUSKA BIBLIOTEKA; нижче число тому; нижче – автор і назва Fed'kowycz Pysania; нижче число тому і півтому. Лінії тиснення корінця – блідовані.

Очевидно, існують також різного часу дешевші тверді оправи (без тиснень на обкладинці і на корінці). Оправлені примірники не мають м'якої обкладинки. Словом, навіть оформлення і оправу “Писань...” виконано зразково.

* * *

Не будемо детально зупинятися на подальших оприлюдненнях спадщини Ю. Федьковича – все, що з'явилося до 1918 р., описав Ю. Романчук у “Приписках” (примітках) до свого видання, в започаткованій ним 1904 р. серії “Руська (Українська) письменність”. Серію видавало товариство “Просвіта” у Львові⁷⁸. І хоча видавець твердить, що його “видане не єсть передруком якого иншого, хочби критичного Наук[ового] Товариства ім. Шевченка, але опирає ся на найліпших підставах; декуди оно лише одно подає текст поправний”⁷⁹.

У підрадянську епоху з Ю. Федьковичем особливо не воювали – повне зібрання його творів не потрапило за ґрати спецфондів. У Львові в 70–80-х рр. ХХ ст. окремі книжки цього видання можна було придбати навіть у букіністичній книгарні, хоч легше це вдавалося зробити приватно. Неповний комплект, який подарував авторові

* На 4-й сторінці обкладинки вміщено рекламу видань НТШ: Федькович. Писаня Осипа Юрія Федьковича... Перший том, оправлений в англійське полотно, коштував 6,80 корон, в оправі півшкірок – 7,20 корони – великі на той час суми.

⁷⁸ Твори Йосифа Юрія Федьковича. – Львів: Накладом Товариства “Просвіта”, 1914. – Т. 1. – С. 478. [= Серія “Руська письменність”, XI, 1, 512 с.]. Правда, тут Ю. Романчук чомусь не згадав про чернівецьке видання творів Ю. Федьковича, яке готував В. Щурат. Том серії “Руська письменність”, як свідчить видавець, побачив світ напевно на початку 1918 р. Див. “Посліслово” до цієї книжки, датоване 29 грудня 1917 р. (Там само. – С. 501).

⁷⁹ Там само. Очевидно, що для підготовки академічного видання творів Ю. Федьковича необхідно ретельно звірити тексти видань НТШ і “Просвіти”, а за наявності варіантності – подати різночитання чи розбіжності в додатках або примітках.

письменник цих рядків у 80-х рр. ХХ ст. письменник Роман Горак, має тверду, тиснену золотом ледеринову оправу, що її в той час виготовляли у львівських палітурнях на вул. Краківській. Придбаний окремо перший том оправляв особисто С. Ковалишин, зберігши м'яку обкладинку, яку ми описали вище.

Доля творчої спадщини Ю. Федьковича цікава тим, що її виданням займалися не буковинці – ми проаналізували з бібліотечного боку неперевершене досі повне видання його творів, яке готували до друку І. Франко, О. Колесса і галицький “буковинець” О. Маковей. Згадали також чернівецьке видання В. Щурата та Ю. Романчука з серії “Руська писемність”. Так продовжувалося і в підрадянському періоді – усе, що видавалося до 1960 р.⁸⁰, навіть не вартує якогось наукового аналізу. Перший двотомник Ю. Федьковича, який заслуговує на увагу, побачив світ у Державному видавництві художньої літератури в останньому році “хрущовської відлиги”⁸¹. Власне, це був черговий випуск багатотомової серії “Систематизоване видання української дожовтневої літератури”, яку започаткував директор ДВУ Олександр Бандура, а одним із організаторів якої виступив Олег Микитенко⁸². Упорядником видання був тоді молодий науковець, працівник часопису “Жовтень” (тепер “Дзвін”), пізніше доцент і професор Львівського університету імені Івана Франка Михайло Нечиталюк. Попри всі вади цього двотомника – можна висловити низку зауваг щодо текстології, добору творів, заідеологізованості передмови – це видання довго не мало собі рівних. У 1984 р. М. Нечиталюк повторив свою працю – у видавництві “Дніпро”, наступникові ДВУ, вийшло розширене видання творів Ю. Федьковича⁸³. Маємо повне право сказати, що саме М. Нечиталюк залишиться найповажнішим видавцем і дослідником творчості Ю. Федьковича підрадянської доби. Саме ці видання дійшли до широкого загалу: наклад 1960 р. – 8 тис. прим.; 1984 р. – 65 тис. прим. – просто фантастичні на теперішні часи. Обидва видання мають ґрунтовні передмови; правда, друга, під назвою “Буковинський Кобзар”, є злегка переробленим варіантом першої, 1960 р., що мала назву “Буковинський Співець”. Врешті, розширений варіант передмови “Буковинський Кобзар” побачив світ окремою книжкою 1963 р.⁸⁴

⁸⁰ Виняток хіба складає книжка: *Федькович О.* Твори / За ред. Д. Загула. – Київ: ДВУ, 1929. – 338 с. (Серія: “Бібліотека українських класиків”), де опубліковано передмову Д. Загула (с. 5–8), його розвідку про життя та діяльність Ю. Федьковича (за працею д-ра О. Маковей, с. 9–30), “Короткий покажчик літератури до біографії Федьковича” (с. 31–32, 38 позицій), “Короткий бібліографічний покажчик О. Федьковича від перших публікацій до наших днів” (1861–1925 рр., 23+2 позиції, укладений з допомогою Українського Наукового Інституту Книгознавства в Києві), а також таку кількість творів Ю. Федьковича: поезії – 73, оповідання – 11. До речі, саме 11 оповідань Ю. Федьковича побачили світ у першому київському виданні творів поета, яке підготував до друку ще за життя автора М. Драгоманов (Повісті Осипа Федьковича. З переднім словом про галицько-руське письменство Мих. Драгоманова. – Київ: Типографія М.П. Фрица, Большая Владимирская ул., у пам. св. Ирины, собств. д., 1876. – 95 с.). У Науковій бібліотеці Львівського національного університету імені Івана Франка є унікальний примірник цієї книжки з автографом упорядника: “Високоповажаному Добродію Смоляру од М. Драгоманова”, інв. № І 34080.

⁸¹ *Федькович Ю.* Твори: В 2-х т. – Київ: Держ. вид-во худ. л-ри, 1960. – Т. 1: Поезії. – 531 с., іл.; Т. 2: Проза; Драматичні твори; Листи. – 500 с.; іл.

⁸² *Микитенко О.* Микола Лукаш і “Всесвіт”: Сторінки спогадів // Всесвіт. – Київ, 2005. – № 1–2. – С. 149.

⁸³ *Федькович Ю.* Твори: В 2-х т. – Київ: Дніпро, 1984. – Т. 1: Поезії. – 463 с., іл.; Т. 2: Повісті; Оповідання; Казки; Драматичні твори; Листи. – 426 с., іл.

⁸⁴ *Нечиталюк М.* Буковинський Кобзар: Літ.-крит. нарис. – Львів: Книж.-журн. вид-во, 1963. – 96 с., іл. До речі, редактор цієї книжки – письменник Р. Іваничук.

У першому томі видання 1960 р. М. Нечиталюк опублікував 236 поезій Ю. Федьковича; у виданні 1984 р. – 249, що відповідно склало 45,56% і 48,07% поетичних творів, опублікованих І. Франком у першому томі першого повного видання (там побачили світ 518 поетичних творів та фольклорних записів). Звичайно, до радянських видань не потрапило нічого, що мало хоч якийсь стосунок до релігії – відомо, що автор був глибоко релігійною людиною. В однім з найкращих поетичних творів Ю. Федьковича “Пречиста Діво, Радуйся Маріє”, на думку автора передмови, “виразно зазвучала богоборська антирелігійна тема. У поета болить душа, коли він бачить горе, сльози сиріт і вдів. Це тільки пречиста діва Марія може “радуватись”, бо вона сліпа і глуха до людського горя”⁸⁵. І ця фраза – чи не найбільше спотворення суті цієї справді геніальної поезії Ю. Федьковича, хоча, може завдяки таким “мудруванням” упрядник зумів її “протягти” через радянську цензуру.

У виданнях радянського часу повністю відсутні цикли “Руський лірник”, “Колядник”, “Маланка”, а з німецьких віршів у виданні 1960 р. опубліковано 4 поезії; у виданні 1984 р. – 8 (у виданні І. Франка їх 66). Без сумніву, давно настав час оприлюднити академічне видання спадщини Великого Буковинця. Якщо додати, що всі підрадянські видання базувалися власне на повному зібранні “Українсько-руської бібліотеки” Наукового товариства імені Шевченка у Львові, то говорити про якийсь серйозний поступ фєдьковичезнавства в радянську епоху не доводиться.

Питання про необхідність академічного видання Ю. Федьковича гостро пролунало на П’ятому конгресі Міжнародної асоціації українців, який відбувався в Чернівцях 28–29 серпня 2002 р. Невдовзі після цього Чернівецький університет імені Ю. Федьковича отримав статус національного. Відрадно, що на виконання побажань учасників конгресу МАУ в столиці Буковини до 170-річчя від дня народження Ю. Федьковича в 2004 р. побачив світ перший том нового видання його творів⁸⁶. Але знову ж передмова професора Б. Мельничука і вступ до приміток викликають принаймні подив, адже:

1) ніде не сказано, скільки томів заплановано випустити, тобто, мабуть, і самого проспекту видання не існує;

2) нове видання базується на тому ж таки давньому, яке готували І. Франко, О. Колесса, О. Маковей⁸⁷;

3) наклад тому 1000 примірників – всього лише. Цього не вистачить навіть, щоб забезпечити навчальні і громадські бібліотеки України.

Усе ж цілковито заперечувати існування фєдьковичезнавства як напряму культурологічних студій, власне – українознавства, не слід. Маємо цікаві матеріали у збірнику “Юрій Федькович”⁸⁸. У видавництві “Музична Україна” 1968 р. побачив світ збірник “Народні пісні Буковини в записах Ю. Федьковича”, який урядували

⁸⁵ *Нечиталюк М.* Буковинський Кобзар // *Федькович Ю.* Твори: В 2-х т. – Київ: Дніпро, 1984. – Т. 1. – С. 8.

⁸⁶ *Федькович Ю.* Твори. – Т. 1. Поезії. – Ч. 1. Лірика / Упор., підгот. текстів і прим. Б. І. Мельничука та М. І. Юрійчука; Вступ. стаття Б. І. Мельничука. – Чернівці: Буковина, 2004. – 272 с.

⁸⁷ Тому навряд чи можна сподіватися, що будуть опубліковані невдовзі такі твори Федьковича, принаймні, “Осьмий поменник Тарасови Григоровичеви Шевченці на вічну пам’ять”, що вперше побачив світ у “Віснику АН УРСР” (1953. – № 12. – С. 52).

⁸⁸ Юрій Федькович. Статті та матеріали / Мін-во вищої освіти УРСР, Чернівець. держ. ун-т. Наук. записки, секція філолог. наук. – Чернівці, 1959. – Вип. 9. – С. 219–248. Ці матеріали готували до друку Ф. Погребенник та О. Романець.

О. Дей та О. Романець.⁸⁹ Неординарний, на наш погляд, розділ В.Я.Герасименка “Юрій Федькович” у фундаментальній праці “Історія української літератури”⁹⁰.

З викладеного дослідження можна зробити такі висновки:

1. “Писаня Осипа Юрія Федьковича” в 4-х томах, 7-ми книгах, яке підготувала до друку філологічна секція НТШ в особах І. Франка, О. Колесси, О. Маковея – перше в Україні повне критичне видання творів класика, зачинателя нової української літератури на Буковині. Фактично філологічна секція новітньої української академії наук, чим було НТШ у Львові, створила новий, неперевершений досі напрям культурологічних студій – федьковичезнавство.

2. Усі видання спадщини Ю. Федьковича, що побачили світ після виходу “Писань...”, базувалися виключно на цій праці, головним ідеологом якої був Іван Франко. Це стосується всіх підрадянських видань Ю. Федьковича і навіть найновішого вже, доби незалежної України, перший том якого вийшов за редакцією Б. І. Мельничука та М. І. Юрійчука. Власне, про якийсь істотний поступ у федьковичезнавстві навіть у стінах Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича серйозно твердити, на жаль, не доводиться.

3. Вихід у світ “Писань...” мав велике значення в подальшому поступі культури української книжки початку ХХ ст. Оригінальною з мистецького погляду є м’яка обкладинка, яку, на нашу думку, оформив один з найцікавіших ілюстраторів книжки того часу, художник Юліян Панькевич. Вельми мистецькі є оправи видання, які в кількості від 1/3 до половини накладу виготовлено в палітурній майстерні НТШ, що продовжувала найкращі традиції палітурних робіт на теренах України.

4. Наклад I і II томів “Писань...” – 3000 прим., решти – по 1000 прим., був достатній на той час для такого типу видання. Для започаткованого в 2004 р. чернівецького видання творів Ю. Федьковича – наклад 1000 прим. – є недостатній і не відповідає вимогам часу.

5. Розробляючи проспект і здійснюючи вихід у світ фундаментального видання творів Ю. Федьковича, І. Франко заявив про себе як найкращий фахівець у галузі наукових і критичних видань спадщини українських класиків.

⁸⁹ Народні пісні Буковини в записах Ю. Федьковича / Упоряд. і склали прим. О. І. Дей та О. С. Романець; Вступ. стаття О. С. Романця. – Київ: Муз. Україна, 1968. – 222 с. На жаль, до цього збірника не потрапила низка колядок, що побачила світ у т. 1 “Писань Осипа Юрія Федьковича...”.

⁹⁰ Історія української літератури: У 8-ми т. / Гол. ред. кол. Є. П. Кирилук. – Київ: Наук. думка, 1968. – Т. 3. – С. 315–349. Натомість жодного слова про перше критичне видання “Писань...” Ю. Федьковича та участь у його підготові І. Франка немає в монографіях М. С. Возняка “Велетен думки і праці” (Київ, 1958); Є. П. Кирилук “Вічний революціонер” (Київ, 1966); І. Басса та А. Каспрука “Іван Франко: життєвий і творчий шлях” (Київ, 1983).

Додаток I

Повний бібліографічний опис зібрання творів Ю. Федьковича в серії “Українсько-руська бібліотека”

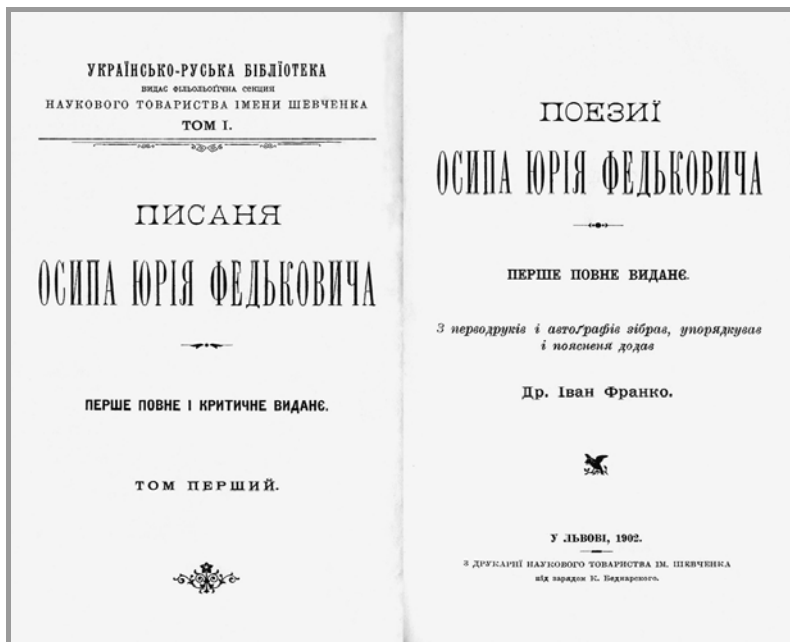
1. **Писаня Осипа Юрія Федьковича. Перше повне і критичне виданс. Т. I. Поезії.** З передруків і автографів зібрав, упорядкував і поясненя додав др. Іван Франко. У Львові. З друкарні Наукового Товариства ім. Шевченка під зарядом К. Беднарського, 1902. XXII+806 с., іл., (портр., автогр.), 8°. – (Українсько-руська Бібліотека. Видає фільольогічна секція Наукового Товариства імени Шевченка. Т. I). [Наклад 3000 прим.]
2. **Писаня Осипа Федьковича. Перше повне виданс. Т. II. Повісти і оповіданя.** З передруків і автографів зібрав, упорядкував і пояснив др. Олександр Колесса. У Львові. З друкарні Наукового Товариства ім. Шевченка під зарядом К. Беднарського, 1902. XII+495 с., іл. (портр., автогр.), 8°. – (Українсько-руська Бібліотека. Видає фільольогічна секція Наукового Товариства імени Шевченка. Т. II). [Наклад 3000 прим.]
3. (I ч. А) **Писаня Осипа Юрія Федьковича. Перше повне виданс Т. III. Перша часть А. Драматичні твори.** З передруків і автографів видав др. Олександр Колесса. Львів. З друкарні Наукового Товариства ім. Шевченка під зарядом К. Беднарського, 1906. XVII+445 с., іл. (портр., автогр.), 8°. (Українсько-руська Бібліотека. Видає фільольогічна секція Наукового Товариства імени Шевченка. Т. III). [Наклад 1000 прим.]
4. (I ч. Б) **Писаня Осипа Юрія Федьковича. Перше повне і критичне виданс. Т. III. Перша часть Б. Драматичні твори.** З автографів видав др. Олександр Колесса. Львів. З друкарні Наукового Товариства ім. Шевченка під зарядом К. Беднарського, 1918. XXI+266 с., 8°. (Українсько-руська Бібліотека. Видає фільольогічна секція Наукового Товариства імени Шевченка. Т. III). [Наклад 1000 прим.]
5. (II ч.) **Писаня Осипа Юрія Федьковича. Перше повне виданс Т. III. Друга часть. Драматичні твори.** З передруків і автографів видав др. Іван Франко. У Львові. З друкарні Наукового Товариства ім. Шевченка під зарядом К. Беднарського, 1902. XIII+532 с., 8°. (Українсько-руська Бібліотека. Видає фільольогічна секція Наукового Товариства імени Шевченка. Т. IV). [Наклад 1000 прим.]
6. **Писаня Осипа Юрія Федьковича. Перше повне і критичне виданс. Т. IV. Матеріяли до житєпису Осипа Юрія Гординського-Федьковича.** З перводруків і автографів зібрав, упорядкував і пояснив др. Осип Маковей. У Львові. З друкарні Наукового Товариства ім. Шевченка під зарядом К. Беднарського, 1910. XII+653 с., 8°. (Українсько-руська Бібліотека. Видає фільольогічна секція Наукового Товариства імени Шевченка. Т. V). [Наклад 1000 прим.]
7. [2] **Житєпись Осипа Юрія Гординського-Федьковича.** Написав др. Осип Маковей. У Львові. З друкарні Наукового Товариства ім. Шевченка, 1911. XVI+591 с., 8°. (Українсько-руська Бібліотека. Видає фільольогічна секція Наукового Товариства імени Шевченка. Т. VIII). [Наклад 1000 прим.]

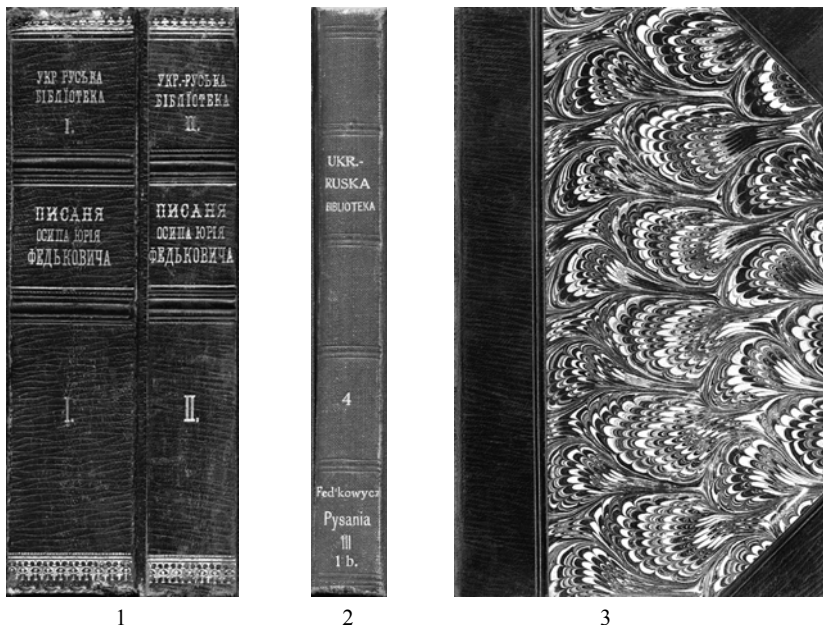
М'яка обкладинка
“Писань Осипа Юрія Федьковича”
Львів, 1902, т. I. Поезії

Портрет Ю. Федьковича, розміщений
на фронтисписі т. I “Писань Осипа
Юрія Федьковича”. Львів, 1902

Титул і контритул т. I “Писань Осипа Юрія Федьковича”

1

2

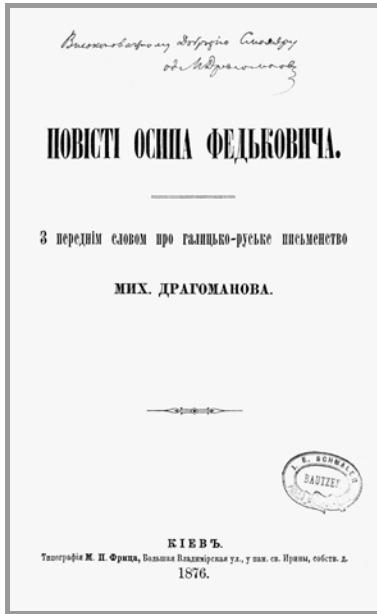
3

Типи оправ “Писань Осипа Юрія Федьковича”.

1. Оправа в півшкірок (хребти томів), власність С. Ковалишина
2. Оправа палітурні Львівського університету (хребет).
3. Півшкірок, верхня дошка

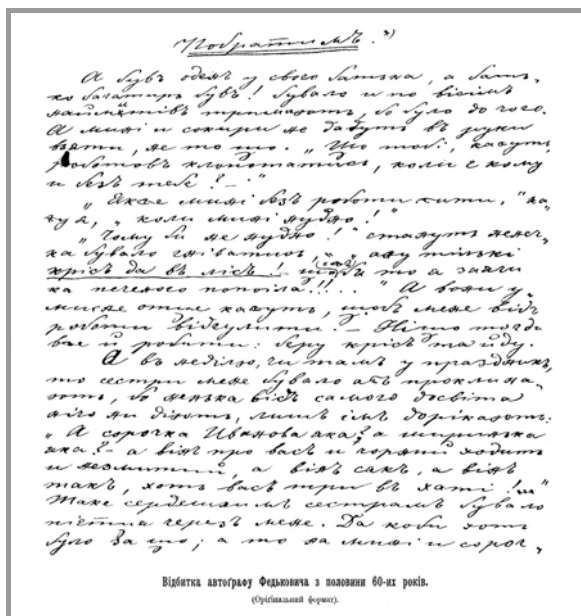
Титул і контртітул “Писань Осипа Юрія Федьковича”
т. III другої частини: “Драматичні переклади Осипа Юрія Федьковича”

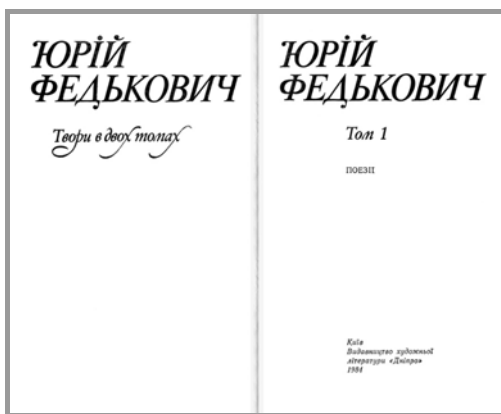
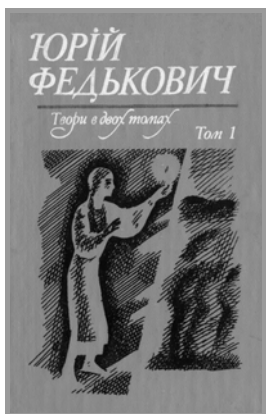
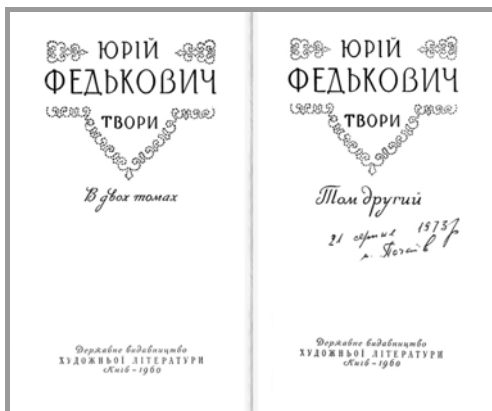
Повісті Осипа Федьковича.
Упорядник М. Драгоманов.
Київ, 1876. З автографом автора.
Книжка належить НБ ЛНУ ім. І. Франка

Популярне просвітянське видання
творів Ю. Федьковича.
Упорядник Ю. Романчук. Львів, 1914.
Бібліотека "Руська [Українська] Письменність"

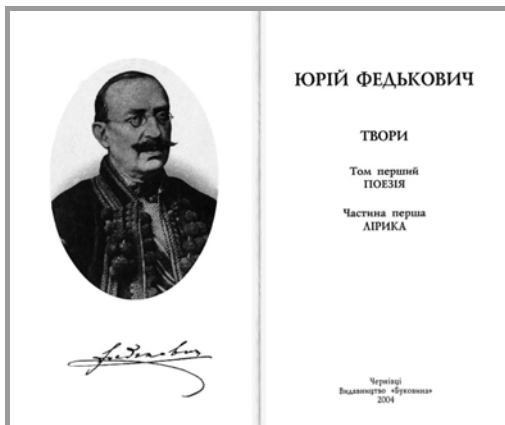
Відбитка автографу Федьковича з половини 60-х рр.
"Писаня Осипа Юрія Федьковича". Т. II.
Вклейка перед фронтисписом

Обкладинки і титульні аркуші двох видань творів Ю. Федьковича.
Підготував до друку М. Нечиталюк (Львів)

Суперобкладинка записів Ю. Федьковича народних пісень Буковини.
Художник В. Юришин. Київ, 1968

Титульний розворот найновішого видання творів Ю. Федьковича
(упорядники В. Мельничук та М. Юрійчук)

**IVAN FRANKO – EDITOR OF WORKS
OF YURIY OSYP FED'KOBYCH**

Bohdan YAKYMOVYCH

*Ivan Franko National University of Lviv, Scientific Library
5, Drahomanov Str., Lviv, 79601, Ukraine, tel. (0322) 96-43-59, fax (0322) 75-60-01*

The article provides a detailed description of publication of the first complete Collection of works of Yu. Fed'kovich that appeared in four volumes and in seven books in 1902–1918. Though the publication was prepared by I. Franko, O. Kolessa, and O. Makovei, the whole unique project was inspired by I. Franko. The researcher has found archival documents which helped to describe the considerable editors' work, to determine the circulation and cost of each volume, to study the L'viv period of life of Yu. Fed'kovich and even to find his address of residency in L'viv in 1872–1879.

Key words: I. Franko, Yu. Fed'kovich, M. Drahomanov, O. Kolessa, O. Makovei, publication, Galicia, Bukovyna.

Стаття надійшла до редакції 23.05.2005

Прийнята до друку 07.06.2005